

STRATEGII DIDACTICE MODERNE ÎN CADRUL ORELOR DE ISTORIE

Elena-Mihaela PRISACARIU¹

myhamail1974@yahoo.com

ABSTRACT: The general idea of the paper is the new educational process and the reinforcement of different teaching methods more efficient and attractive for students. The author describes three methods: brainstorming, jigsaw puzzle, SINELG, how to use them during the history classes, advantages and disadvantages of using them together with a few applied examples.

KEYWORDS: education system, new methods, brainstorming, teaching.

Noile cerințe ale demersului educațional impun restructurarea lecției de istorie în direcția folosirii mai frecvente a metodelor interactive de predare- învățare. Ele schimbă rolul profesorului în clasă, acesta devenind o moderator al unei dezbateri de idei și probleme, susținător al motivației și interesului elevilor pentru istorie, ghid al elevilor în procesul de dobândire de noi competențe, deprinderi și cunoștințe. Odată cu deplasarea accentului de pe activitatea profesorului pe cea a elevului, noile metode îi determină pe elevi să înțeleagă mai bine logica fenomenelor și faptelor istorice, stimulează formarea de opinii personale argumentate, încurajează munca individuală, însă în funcție de situații și spiritul de echipă, contribuie la formarea de deprinderi și atitudini durabile.

Prezentăm, în continuare, trei dintre metodele ce pot fi folosite în cadrul orelor de istorie.

1. *Brainstorming-ul* cunoscut și sub numele de *asaltul de idei*, acesta constă în formularea a cât mai multe idei, chiar și fanteziste, ca răspuns la o problemă de rezolvat prin participarea membrilor grupului, respectiv clasa de elevi. Avantajele folosirii acestei metode sunt: stimulează creativitatea în grup, implică participarea activă a tuturor participanților, permite exprimarea personalității și eliberarea de prejudecăți, exersează analiza și capacitatea de a lua decizii și imprimă dinamism lecției. Pentru o mai bună

¹ Profesor, Colegiul Tehnic „Dimitrie Ghika”, Comănești, Județul Bacău.

aplicare a metodei, trebuie parcurse două etape: prima fază a producției de idei în care are loc alegerea temei și a sarcinilor, precum și solicitarea exprimării ideilor legate de tema în discuție sau de rezolvarea unei situații problemă, conturate în legătură cu aceasta. Urmează înregistrarea ideilor în scris, apoi anunțarea unei pauze care poate fi între 15 minute și o zi. A doua fază este cea a aprecierii critice a ideilor, în care are loc reluarea ideilor emise și gruparea lor pe categorii, simboluri, cuvinte cheie, imagini sau alte criterii. Această etapă este urmată de analiza critică, evaluarea, argumentarea, contraargumentarea ideilor emise anterior, la nivelul clasei sau a grupurilor mai mici. După analiză, are loc selectarea ideilor valoroase, originale sau a celor mai apropiate soluții pentru problema supusă atenției. Se recomandă în această etapă discuțiile libere, urmate de afișarea ideilor rezultate în forme cât mai variate și originale cuvinte, propoziții, colaje, imagini, desene joc de rol, în funcție de nivelul clasei. Pentru o mai bună aplicare a metodei se recomandă încurajarea exprimării a cât mai multor idei, preluarea ideilor celorlași și îmbunătățirea. Prezentăm în continuare un exemplu de aplicare a acestei metode.

Unitatea de învățare: Marile conflicte ale secolului XX – clasa a X-a

Lecția: Primul război mondial

Secvența: *Războiul total*

Scenariu didactic:

Prima etapă – profesorul scrie pe tablă conceptul de război total și solicită elevilor să enunțe în maxim 5 minute toate ideile care le vin în minte în legătură cu acest concept.

A doua etapă – sunt reluate ideile expuse de elevi, grupate pe categorii și se realizează o analiză critică și de evaluare a ideilor.

A treia etapă – în urma selectării ideilor expuse de către elevi, sub îndrumarea profesorului, se ajunge la concluziile referitoare la acest concept.

Aspecte economice: mobilizarea populației în vederea dezvoltării capacității economice.

Teritoriile ocupate sunt obligate să susțină economic efortul de război al inamicului, intervenția statului în economie, slăbirea capacității economice și de luptă a inamicului, blocadă economică.

Aspecte politice: implicarea în război a numeroase state organizate în alianțe, statele monarhice devin republici, desființarea imperiilor multinaționale.

Aspecte sociale: implicarea întregii populații atât în industrie cât și agricultură, folosirea muncii prizonierilor de război, raționalizarea bunurilor de primă necesitate, rechiziții, victime, propagandă.

Aspecte militare: folosirea tuturor resurselor militare și umane, producerea unor noi tipuri de arme.

2. **Mozaicul** presupune învățarea prin cooperare, la nivelul unui grup și predarea achizițiilor dobândite de fiecare membru al grupului unui alt grup. Dintre avantajele folosirii acestei metode amintim încurajarea încederii în sine a elevilor, dezvoltarea abilităților de comunicare argumentativă și de relaționare în cadrul grupului, dezvoltarea gândirii critice, logice și independente, a răspunderii individuale și de grup, optimizarea învățării prin achizițiile alcuiva.

Etapetele aplicării acestei metode sunt următoarele:

a. Împărțirea clasei în grupuri eterogene de câte 4 elevi, fiecare dintre aceștia primind o fișă de învățare numerotate de la 1 la 4. Fișele cuprind părți ale unei unități de învățare.

b. Explicarea sarcinilor care constau în înțelegerea unității de cunoaștere.

c. Regruparea elevilor, în funcție de numărul fișei primite, în grupuri de experți, astfel încât elevii care au numărul 1, vor forma un grup, la fel cei cu numărul 2, 3, 4, 5, 6, 7.

d. Învățarea prin cooperare a secțiunii care a revenit fiecărui grup. Strategiile de predare rămân la latitudinea grupului de experți, fiind foarte important să fiecare membru al grupului să înțeleagă că este responsabil de predarea cunoștințelor membrilor grupului inițial.

e. Revenirea în grupul inițial și predarea secțiunii pregătite pentru ceilalți.

f. Trecerea în revistă a unității de cunoaștere prin prezentare orală. Este important de monitorizat ca în cazul predării, informațiile să fie transmise corect.

Ca metodă de cunoaștere a efectului acestei metode se recomandă utilizarea metodei ciorchinelui, profesorul având posibilitatea de a verifica dacă elevii și-au însușit corect și complet cunoștințele esențiale pentru subiectul predat.

3. **Sinelg** este o metodă care permite eficientizarea lecturii și gândirii, reprezentând o modalitate de decodificare a textului, permitându-i celui care învață să asculte, să citească și să înțeleagă în mod activ și pragmatic un anumit conținut. Ca metodă este specifică etapei de realizare a sensului în cadrul unei lecții. Se folosesc ca bază de plecare pentru lectura sau ascultarea textului, cunoștințele anterioare ale elevilor. Dintre avantajele acestei metode amintim facilitarea muncii în echipă, valorifică cunoștințele anterioare ale elevilor, asigură învățarea conștientă, angajează procese psihice complexe – analiza, sinteza, comparația. Etapele aplicării metodei sunt:

a. În timpul lecturii / ascultării, elevii marchează în text sau notează pe hârtie:

- cunoștințele confirmate de text ✓
- cunoștințele infirmate sau contrazise de text –,
- noi, neîntâlnite până atunci +
- cunoștințele incerte, confuze care merită să fie cercetate?

b. După lectură se trec într-un tabel:

✓	-	+	?

a. Informațiile obținute individual se discută în perechi sau grupuri, apoi se comunică de către perechi profesorului care le centralizează într-un tabel similar pe tablă.

b. Cunoștințele incerte rămân ca temă de cercetare pentru lecțiile următoare. Această metodă poate fi folosită mai ales la analiza documentelor scrise .

Folosirea metodelor active atât în predare cât și evaluare, pe lângă avantajele menționate mai sus implică și alte elemente cum ar fi o mai bună organizare a timpului în cadrul orelor, o reșezarea a mobilierului în cadrul sălii de clasă precum și implicarea elevilor indiferent de nivelul de pregătire. Utilizarea acestui tip de metode poate deveni, în timp, baza unui nou sistem de predare – învățare în învățământul preuniversitar.

Bibliografie:

- [1] ***, *Demersuri didactice la disciplina istorie. Ghid pentru profesori și învățători*, Râmnicu Vâlcea, 2006.
- [2] Iuțiș, Gh., Pânzariu, A., Iriciuc, V. – *Istorie. Ghid pentru studenți și profesori debutanți*, Iași, 2005.
- [3] Manea, M., Palade, E., Sasu, N. – *Predarea istoriei și educația pentru cetățenia democratică – demersuri didactice inovative*, București, 2006.
- [4] Păcurari, O. – *Învățarea activă. Ghid pentru formatori*, MEC CNPP, 2001.
- [5] Păcurari, O., Țârcă, A., Sarivan, L. – *Strategii didactice inovative – suport de curs*, București, 2003.